

LBRIS

We know
books

Mark Twain

Aventurile lui Tom Sawyer

Editie originală integrală

*Traducere din limba engleză
de Albert Toma*

Ilustrații de Oana Voican și Sohrabi Arefe

Ars Libri

Copyright © Ars Libri Prof, 2026
Toate drepturile rezervate
ISBN: 978-606-36-3630-1
Editor: Adina Grigore
Redactor-șef: Cristina Ipate-Toma
Redactor: Cristina Poterășoiu
Machetare și prepress: Mihai Ștefănescu

Comenzi:
Editura Ars Libri, Costești, Jud. Argeș
Tel.: 0745 095 083; 0755 118 137
Call Center: 0318 282 293
E-mail: contact@edituraarslibri.ro
www.edituraarslibri.ro

Tipărit la Ars Libri Prof SRL

Cuprins

Capitolul 1	7
Capitolul 2	17
Capitolul 3	26
Capitolul 4	34
Capitolul 5	46
Capitolul 6	52
Capitolul 7	66
Capitolul 8	73
Capitolul 9	79
Capitolul 10	89
Capitolul 11	96
Capitolul 12	102
Capitolul 13	109
Capitolul 14	119
Capitolul 15	126
Capitolul 16	131
Capitolul 17	141
Capitolul 18	147
Capitolul 19	156

Capitolul 20	159
Capitolul 21	165
Capitolul 22	169
Capitolul 23	173
Capitolul 24	181
Capitolul 25	183
Capitolul 26	191
Capitolul 27	202
Capitolul 28	206
Capitolul 29	210
Capitolul 30	218
Capitolul 31	228
Capitolul 32	239
Capitolul 33	243
Capitolul 34	253
Capitolul 35	257

Notă pentru cititori

Romanul *Aventurile lui Tom Sawyer*, scris de Mark Twain în anul 1876, reflectă limbajul, mentalitățile și realitățile sociale ale epocii sale. În text apar termeni referitori la persoane de culoare care, deși erau uzuali la vremea respectivă, sunt astăzi considerați ofensatori.

Acești termeni au fost păstrați în traducere pentru a respecta fidelitatea față de original și pentru a păstra valoarea documentară și literară a operei. Este important ca cititorii să înțeleagă că Mark Twain a folosit acest limbaj în contextul social și istoric al secolului al XIX-lea, iar opera sa are adesea un caracter critic și satiric la adresa prejudecăților și a ipocriziei din societatea americană a vremii. Mark Twain a fost cunoscut pentru atitudinile sale umaniste și pentru sprijinul față de egalitatea și demnitatea umană, iar intenția sa nu a fost de a perpetua stereotipuri, ci de a le denunța prin ironie și observație socială.

Această ediție își propune să ofere cititorilor textul autentic al lui Twain, însoțit de înțelegerea contextuală necesară pentru a-l aprecia în profunzimea sa istorică și morală.

Editorul

Capitolul 1

– Tom!

Nimic.

– TOM!

Nimic din nou.

– Ce-o fi de capul băiatului ăsta? Măi, TOM!

Niciun răspuns.

Bătrânica își lăsa ochelarii în jos pe nas și cercetă pe deasupra lor camera. Apoi îi așeză la ochi și se uită pe sub ei. Arareori, ba chiar niciodată nu-i folosea ca să privească prin ei pentru a găsi ceva atât de neimportant ca un băiețel cum era Tom. Erau prețioșii ei ochelari, mândria sufletului, fuseseră creați pentru a fi văzuți, nu pentru a vedea cu ei, căci vedea prin ei la fel de bine cum ar fi văzut prin ochiurile de la aragaz. Pentru o secundă păru derutată, iar apoi spuse, nu cu furie, dar suficient de tare cât să o audă până și mobila:

– Ei! Dacă te prind, să vezi tu...

Nu apucă să termine ce avea de zis că și începu să lovească pe sub pat cu mătura; avea nevoie de tot aerul în plămâni ca să scormonească bine. Nu reuși să scoată de acolo decât o pisică.

– N-am mai văzut așa pramatie în viața mea!

Se duse la ușa deschisă și privi afară spre tufele de pătlăgele și la ciumăfaiele care umpleau grădina. Nici urmă

de Tom. Așa că își ridică vocea suficient de tare cât să se audă de departe și strigă:

– T-O-O-M!

Se auzi un zgomot mărunț în spatele ei și atunci se întoarse la țanc ca să-l prindă pe băiat de gulerul jachetei, oprindu-l din fugă.

– Te-am prins! Trebuia să mă fi gândit la cămară! Ce ai căutat acolo?

– Nimic.

– Nimic! Uită-te ce ai pe mâini și pe gură! Ce-i mizeria asta?

– Nu știu, mătușă.

– Ia, că eu știu! E dulceață. Ți-am zis de vreo patruzeci de ori să nu te atingi de borcanul cu dulceață, că o încurci! Ia dă-mi nuiaua aia!

Nuiaua zvâcni prin aer anunțând pericolul iminent.

– O, Doamne! În spatele tău, mătușă!

Bătrâna se întoarse și își prinse fusta de teamă. Puștiul o zbughi în acel moment, încălecând gardul, iar apoi sărind peste el ca să dispară de-a binelea îndărătul lui.

Mătușa Polly rămase nedumerită pentru o clipă, dar apoi începu să chicotească.

– Fir-ar să fie, mereu mă las păcălită. Mi-a jucat des-tule feste ca să mă prind acum, nu? Dar bătrânii naivi sunt cei mai naivi dintre naivi. Calul bătrân nu se-nvață la ham, cum se zice. Dar vai de mine, că mereu născocesc o altă șiretenie, de unde să-mi dau seama? Știe cât să mă necăjească, cât să nu îmi sară țandăra, și cum să mă îndulcească sau să mă amuze ca să scape, și uite așa nu apuc eu niciodată să-l învăț minte. Nu mă descurc cu băiatul ăsta

deloc și martor mi-este Domnul. Bătaia e ruptă din rai, așa cum zice Cartea Sfântă. Sunt o păcătoasă și sufăr păcatele amândurora, eu știu. E plin de rele, vai de el! E băiatul surorii mele care s-a dus, săracul, mă doare sufletul să-l altoiesc. Când îl las să scape, mă paște conștiința, când îi dau bătaie, mă doare sufletul. Ei bine, omul născut din femeie are o viață scurtă și plină de necazuri, după cum spune Scriptura. Scapă de mine astăzi și sigur va chiuli după-amiază, așa că o să-l pun mâine la muncă, ca să-l pedepsesc. E foarte greu să-l pun la muncă sâmbăta, când toți băieții se distrează, dar ce mult urăște să muncească, mai mult decât orice altceva, și este nevoie să-l educ cum trebuie sau o să cresc un copil vai de capul lui!

Iar în acea după-amiază, Tom, într-adevăr, chiuli de la școală și ce bine se mai distră! Se întoarse acasă doar cât să mai apuce să-l ajute pe Jim, micul băiat de culoare, să taie lemne pentru ziua următoare și să facă surcele pentru focul de dinaintea cinei; în fine, ajunse la timp ca să-i povestească lui Jim aventurile sale, în timp ce Jim făcu mare parte din treabă. Frățiorul mai mic al lui Tom (sau, mai degrabă, fratele vitreg), Sid, terminase deja ce avea de făcut (să curețe prin casă) pentru că era un băiețel liniștit și nu avea parte de aventuri care să-i aducă necazuri.

În timp ce Tom mânca și mai șterpelea câte un cub de zahăr, mătușa Polly îi puneă întrebări profunde și pline de capcane, pentru că voia să-l prindă cu mîța-n sac. Ca alte suflete inocente, se încredea în vanitatea ei cum că ar fi posedat o anumită diplomatie misterioasă cu ajutorul căreia să deslușească secretele nepotului.

– Tom, a fost cam cald astăzi la școală, nu?

– Da.

– Foarte cald, nu?

– Da.

– Și nu ar fi fost mai bine să mergi la scăldat?

În acel moment, pe Tom îl trecură fiorii, trecându-i prin minte o bănuială neliniștitoare. Căuta cu privirea fața mătușii sale, dar nu observă nimic. Așa că spuse:

– Nu, nu neapărat.

Bătrâna își întinse mâna ca să-l prindă pe băiat de cămașă și îi spuse:

– Dar acum nu pare că ți-e așa cald.

Atunci mătușa se simți mândră că aflase exact ceea ce își dorea, cămașa era uscată. Dar, chiar și așa, Tom îi dibuise intențiile. Așa că anticipă din timp următoarele mișcări și răspunse:

– Unii dintre noi ne-am băgat capul în apă, al meu încă e ud, vezi?

Mătușa Polly era acum tare supărată că nu reușise să-și dea seama de șiretenia băiatului și scuza lui bună o făcuse să piardă ocazia de a-și arăta iscusința. Dar apoi se simți din nou inspirată:

– Tom, dar nu era nevoie să-ți desfăci gulerul de la cămașă, acolo unde am cusut eu, ca să torni apă în cap, nu? Desfă-ți nasturii!

Îngrijorarea de pe fața lui Tom pierise. Acum deschidea fiecare nasture până ce se văzu că era neumblat la guler.

– Măi să fie! Bine, fie ca tine! Sunt sigură că ai chiulit de la școală și că te-ai dus să te scalzi, dar te iert, Tom. Nu judeca o carte după copertă, ești isteț pentru vârsta ta. Ai scăpat, de data asta.

Era oarecum înciudată pentru că nu izbutise în încercările ei de a-l prinde pe băiat, însă și fericită că o ascultase pentru prima oară și își desfăcuse nasturii de la cămașă.

Sidney spuse atunci:

– Ha, parcă era cusut cu fir alb, dar ăsta-i negru.

– Poftim!? Cu fir alb l-am cusut! Tom!

Tom se ridică și o luă la fugă spre ușă, iar în prag spuse:

– Siddy, să vezi ce o să-ți fac!

Când se află în siguranță, departe de mătușă, Tom verifică două ace mari care erau înfipite în reverul cămășii. Erau înfășurate în așa: unul dintre ace avea un fir alb, iar celălalt, negru.

– Dacă nu era Sid, nu și-ar fi dat seama niciodată. La naiba! Ba coase cu fir negru, ba cu fir alb. De-ar coase toate hainele la fel! Nu-mi pierd eu timpul să țin minte tot. O, dar ce o să-i mai fac lui Sid! Îl învăț eu minte!

Nu era nicidecum băiatul-model din oraș. Știa foarte bine cine era acel băiat și îl ura din tot sufletul.

În două minute sau chiar mai puțin, uită de toate problemele lui. Nu pentru că nu-l sâcâiau și nu-i dădeau dureri de cap, exact ca problemele adulților, ci pentru că o nouă pasiune pusese stăpânire pe toate gândurile sale în acel moment, exact cum ghinioanele adulților sunt șterse cu buretele de ideea unor noi încercări. Această nouă pasiune a lui era fluieratul, pe care îl învățase de la un negru pe care abia îl cunoscuse, și abia aștepta orice moment în care putea să-l exerseze nestingherit. Aducea într-un mod bizar cu al unei păsări, un fel de tril curgător, care se obține prin atingerea limbii de cerul gurii la intervale scurte; cititorul

probabil că își amintește, dacă a fost vreodată copil. Cu ajutorul sânguinței și atenției, Tom reușise să învețe trucul, iar acum hoinărea pe străzi fluierând cântece cu sufletul plin de bucurie. Se simțea de parcă ar fi fost un astronom care tocmai ce descoperise o nouă planetă, dar, desigur, o asemenea bucurie mare și profundă avea să fie mai puternică decât a astronomului.

După-amiezile de vară erau lungi. Încă era lumină afară. Tom își exersa fluieratul. În fața lui se ivi un străin, un băiat care era o idee mai mare decât el. Un nou-venit, de orice vârstă sau fie că era băiat ori fată, stârnea curiozitatea oricărui locuitor al orașelului sărăcăcios St. Petersburg¹. Băiatul era îmbrăcat bine, îmbrăcat prea bine pentru o zi de lucru. Era de neimaginat. Avea o pălărie elegantă, iar haina lui din stofă albastră, cu nasturii până-n gât, era nouă și deosebită, la fel și pantalonii săi. Purta pantofi, deși era vineri. Ba chiar purta și o cravată. Avea un aer de orășean bogat care parcă îl sugruma pe Tom. Cu cât îl privea mai mult, cu atât mai mult strâmba din nas la hainele sale elegante și cu atât mai ponosite păreau propriile lui haine. Niciunul nu scoase niciun cuvânt. Dacă unul se mișca, se mișca și celălalt, dar numai în lateral, dansând parcă în cerc. Continuară să se uite unul la celălalt, până când Tom spuse:

- Te bat de nu te vezi!
- Vezi să nu! Ia încearcă!
- Vezi că pot!

¹ Oraș fictiv din Missouri, SUA, unde trăiește personajul Tom Sawyer, inspirat din orașul real Hannibal, Missouri, în care a crescut Mark Twain (n. red.).

- Nu, nu poți!
- Ba pot!
- Ba nu!
- Ba da!
- Nu!
- Da!

Apoi se opriră stânjeniți amândoi, după care Tom spuse:

- Cum te cheamă?
- Nu-i treaba ta cum mă cheamă pe mine.
- Ba poate chiar e treaba mea!
- Ia să văd, cum e treaba ta?
- O să-ți arăt dacă zici că vrei.
- Vreau, vreau, vreau! Hai, am zis că vreau.
- Te crezi deștept, ai? Te bat cu o mână legată la spate,

dacă vreau.

- Păi și atunci de ce nu mă bați? Dacă tot te dai mare.
- Dacă te pui cu mine, așa am să fac.
- A, da, tu și cu toate neamurile tale.
- Deșteptule! Crezi că ești cineva, nu? Ce-i cu căciula

aia!

– Dacă nu-ți place pălăria mea, poți să încerci să o dai jos. Te provoc, oricine încearcă o să mănânce pământul!

- Mincinosule!
- Mincinos ești tu!
- Ești un bătauș mincinos care n-are curaj să recunoască nimic!

– Hai, valea! Vezi-ți de drum!

– Dacă ți s-a urcat la cap, te rezolv eu cu o piatră, tot la cap îți dau!

– Da, da, sigur că da.
 – Păi da, așa am să fac!
 – Atunci de ce nu o faci? De ce tot spui ce o să faci? De ce nu o faci pur și simplu? Ești fricos?

- Nu mi-e frică.
- Ba da.
- Ba nu.
- Ba da.

O altă pauză și mai multe priviri aruncate unul altuia. Acum stăteau aproape piept în piept. Tom spuse:

- Șterge-o de aici!
- Dar pleacă tu!
- Nu plec.
- Nici eu nu plec.

Așa au rămas acolo, proptindu-se țeapăn pe câte un picior, încât să fie pregătiți să-și aplice câte o lovitură, privindu-se în ochi cu multă ură. Dar niciunul nu părea să aibă vreun avantaj. După o asemenea ceartă care îi încălzise și îi făcuse să transpire din plin, se relaxară ușor cu mare atenție, iar Tom spuse:

- Ești un laș și un fricos. O să te spun fratelui meu mai mare, să vezi ce-ți face, o să-l pun eu!
- Ce-mi pasă mie de fratele tău mai mare? Am un frate și mai mare care poate să-l arunce de după gard dacă vrea (ambii frați erau imaginari).
- Mincinosule!
- Tu ești mincinos!

Tom trase atunci cu degetul mare de la picior o linie imaginară pe pământ și spuse:

- Dacă treci de asta, o să te bat până când n-o să mai

fi în stare să stai pe picioarele tale. Ți-o cauți cu lumânarea!

Băiatul păși dincolo de linie cu solemnitate și spuse:

- Hai să vedem, să vedem cum mă bați!
- Nu te apropia prea mult, că o pățești!
- Ei bine? Ai spus că mă bați, de ce nu mă bați?
- E, da! Dacă-mi dai doi cenți, o s-o fac!

Băiatul nou-venit scoase doi bănuți din cupru din buzunar și îi flutură prin fața lui Tom batjocoritor. Tom îl lovi peste mână și căzură pe jos. Imediat amândoi băieții săriră la bătaie și se tăvăliră prin noroi, apucându-se unul de celălalt ca pisicile, iar în mai puțin de un minut se trăgeau de haine și de păr, se loveau și se zgâriau, umplându-se de praf și glorie. Iar în confuzia luptei, din ceața războiului, se întrezări Tom, călare pe celălalt băiat, cărându-i pumni.

- Strigă *pace*!

Băiatul se chinuia să scape de sub Tom. Plângea, dar mai mult de furie.

– Strigă *pace*! striga Tom în timp ce loviturile continuau.

În cele din urmă, străinul spuse *pace* cu un strigăt înăbușit, iar Tom îl lăsă să se ridice și spuse:

- Ți-a ajuns. Vezi cu cine te pui data viitoare.

Băiatul nou-venit plecă scuturându-se de praf, smiorcând, trăgând din nas și uitându-se din când în când înapoi spre Tom, amenințându-l că urma să-i vină de hac data viitoare când îl va prinde. Tom i-a răspuns cu vorbe de ocară și porni în pas grăbit în cealaltă direcție, iar tocmai atunci băiatul nou-venit se întoarse, luă o piatră și o aruncă drept între umerii lui Tom, apoi o luă la sănătoasa. Tom îl

LIBRIS | We know books
alergă până acasă și așa află unde locuia. Apoi se postă la poarta inamicului, cerându-i să iasă afară, dar inamicul se strâmba la el pe fereastră refuzându-l. În final, mama inamicului își făcu apariția și îl numi pe Tom copil vulgar, rău și murdar, gonindu-l din fața casei. Așa că plecă, dar nu înainte de a promite că avea să-l pândească pe băiat și să-l cotonogască.

Ajunse destul de târziu acasă în acea noapte și intră cu grijă pe fereastră, căzând într-o ambuscadă care fusese pusă la cale de mătușa lui, iar când cea din urmă observă starea zdrențelor sale, hotărî cu fermitate ca ziua de sâmbătă a lui Tom să se transforme, drept pedeapsă, într-o zi de muncă grea.

Capitolul 2

